

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבת ליירושלם ברחמים, (ו) ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טו)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:21**

ערש"ק כט' סיון תשע"ד (27.6.14) **יציאת השבת: 20:36** ר"ת 21:21

הפטרה: "השמים כסאי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים"

על הכתוב, "וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים", אומר תיקוני הזהר, שמה שאמר הקב"ה למשה, "ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו", מלבד הפירוש הפשוט להשפיע לישראל מים לשותות, נתפס גם הקב"ה בפועל דמיוני להשפיע לישראל שפע של תורה, שנמשלה למים, כמבואר בגמרא: "ואין מים, אלא תורה, שנאמר: 'הוי כל צמא לכו למים'".

ומבאר תיקוני הזהר, כי "סלע" – אותיות "על ס" (=60) – רומז על ס' (=60) מסכתות שבתורה שבעל-פה, שתכליתה לברר את כל הספקות שבתורה שבכתב. ולכן, כאשר אמר הקב"ה למשה, "והוצאת להם מים מן הסלע", התפסן שמה יוציא לישראל שפע רב של מים מהתורה שבעל-פה, שהיא בבחינת סלע (על ס'), כדי שיתבררו להם כל ההלכות והברורים שבתורה שבעל-פה.

ולכן אם משה היה מדבר אל הסלע, היה מוציא לישראל שפע רב של תורה בגילוי גדול, עד שלא היו שום ספקות ומחלוקות בתורה שבעל-פה, כפי שהתנבא הנביא, שפך יהיה לעתיד לבוא (ירמיה לא, לג): "ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם נאם ה' כי אסלה לעונם ולחטאתם לא אזכר עוד".

אולם, על-ידי שהכה משה על הסלע, גרם שיצאו רק מעט מים של תורה, וכתוצאה מכך נתבררו הספקות והמחלוקות של חכמי התורה שבעל-פה.

וכפי דברי תיקוני הזהר (תיקון כא, מד, מתורגם): "וזה הסלע נאמר בו שלא להוציא אלא טיפות טיפות של מי התורה... ומשום כך ויך את הסלע במטהו פעמים, שזה גרם שלא להוציא ממנו אלא טיפות טיפות (של דברי תורה), קצת שם וקצת שם, וקמה מחלוקות (בין חכמי התורה)... ומי גרם לכל זה? המורים (=אלו שהורו הלכה בפני רבם, משה), שהרי נאמר: 'כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה... ובגללם ויך את הסלע במטהו פעמים'. שאם לא הכה בו, לא היו טורחים ישראל ותנאים ואמוראים בתורה שבעל-פה, שהיא (בבחינת) סלע... והיה מתקנים בישראל, 'כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם', והיה מוציא מים (=שפע של תורה) ברוחים, בלי קושיה ומחלוקת... והיתה שורה בפיהם של ישראל תורה שבעל-פה, שהיא סלע – אותיות "על ס" (=60) – שהן ששים מסכתות".

כדי להבין ענין זה ביתר שאת, צריכים אנו לבאר מדוע נמשלה התורה שבעל-פה לסלע שקשה להוציא ממנו מים?

תחילה, נקדים להביא מה שכתב הרה"ק מוה"ר חיים ויטאל זצ"ל, בספרו "שער המצות", דבר נפלא (פרשת ואתחנן): "...ראיתי למורי (האר"י הקדוש) זלה"ה, (שהיה) מתגבר פארי בכח, בעת שהיה עוסק בלימוד הלכה, עד שהיה נלאה ומזיע זיעה גדולה. ושאלתי את פיו, מדוע (הוא) טורח כל-כך? והשיב לי (האר"י): "...ראוי (לאדם) לטרוח ולהתיש כוחו בהיותו עוסק בהלכה... כי תכלית העיון היא לשבר את הקליפות (=כוחות הטומאה), שהם הקושיות...".

מבואר מכאן, שעיקר הקושיות בהלכות הוא רק מחמת הקליפות (=כוחות הטומאה), שמונעות מהאדם להשיג השגות בתורה, ולכן צריך האדם להתגבר על כוחו בעיון גדול, כדי לשבר את הקליפות. וראוי לציין שרבי צדוק הכהן (מחשבות חרוץ" אות י'), כתב, שהגיעה בתורה כדי לישב את הקושיות, מסוגלת מאוד לשבר ולבטל את הקליפות. ומוסיף הוא עוד, שעל-ידי כך, מתגלים השגות חדשות בתורה. ויש לומר, שמטעם זה נקראים כוחות הטומאה בתואר "קליפות". שכן, כמו שאי אפשר לאכול פרי נחמד ונעים, אם לא שמסירים קודם את הקליפה הסובבת אותו, כך התורה הקדושה, שהיא "פרי הלולים", שכלו מחמדים, אין

אפשרות "לטעום" ממנה, אלא עד שיסיר האדם קודם את "הקליפה"/כוחות הטומאה, על-ידי יגיעתו בתורה. מעתה נשכיל להבין מדוע התורה שבעל-פה נמשלה ל"סלע" שקשה להוציא ממנו מים בדרך הטבע. שכן, זהו רמז ל**קליפות**, שהן קשות כסלע, ומונעות מאיש ישראל להוציא את מימי התורה מהסלע שהיא התורה שבעל-פה. ולכן צריך יגיעה גדולה בתורה כדי לשבור את **הקליפות** ולישב את הקושיות בתורה, דהינו להוציא "מים מן הסלע".

נמצא לפי זה, שמה שצוה הקב"ה על משה לדבר אל הסלע "ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו", היתה כדי להכניע את כח **הקליפה**, שהיא בבחינת "סלע", כדי שעל-ידי כך אפשר יהיה להוציא מים רבים מהתורה שבעל-פה, כמו שיהיה לעתיד לבוא, כשיתבטלו כל הקליפות, שאז "כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם נאם ה'".

אולם, על-ידי שמושה הכה את הסלע, גרם הוא בכך שלא נכנעה **הקליפה** לגמרי, ולכן יצאו רק מים מעטים, טיפות טיפות, וזה גרם שעדיין יש ספיקות וקושיות בתורה, אלו הן המחלוקות בין חכמים על הכתוב בתורה. וראוי להוסיף את דבריו הקדושים של ה"מגלה עמוקות": "מש"ה קבל תורה מסיני, ראשי תיבות מחלוקת **שמאי הלל**, **הכל שמעו מסיני**... (ו)אילו נכנס משה לארץ ישראל – לא היה מחלוקת בעולם. אבל, משהכה משה בסלע רבו המחלוקות בישראל, והוא סוד (הביטוי) 'סלע המחלוקת' – רוצה לומר, מן הסלע בא המחלוקת בישראל, וזה סוד (גם מה שכתוב) 'המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל'".

"ותמת שם מרים... ולא היה מים לעדה" (כ' א')

לדעת ה-"כלי יקר" (רבי שלמה אפרים), נענשו כאן בני ישראל, על שלא הספידו כראוי את מרים הצדקת, במותה. שכן, במות אהרן נאמר: "ויבכו את אהרן שלשים יום". ובמות משה נאמר: "ויבכו בני ישראל את משה... שלשים יום" (דברים לד', ח).

ואילו כאן לא הוזכר כלל בכי והספד על מרים, אלא נאמר: "וישב העם בקדש, ותמת שם מרים ותקבר שם". היתה בכך התנהגות כפויה טובה מצד בני ישראל, שנהנו ארבעים שנה מבארה של מרים, ולא נתנו לכך ביטוי הולם במות מרים הצדקת. לכן, נסתלקה אותה שעה באר המים ממחנה ישראל – כדי שהכל יפירו וידעו שמתנה יקרה זו, נתנה להם בזכות מרים, וראוי היה להם לבכות ולהתאבל על מותה...

בזכות שבת המלכה

מסופר על הרידב"ז, בעת שכהן כרבה של סלוצק, והיה כבר בגיל זקנה ושיבה, חלה לפתע במחלה קשה. בעודו על מטתו סובל מחוליו, עלתה נשמתו לבית דין של מעלה, שם המתינו לו הדיינים. "והדין היה ברור לחלוטין" – ספר הרידב"ז – "נגזר עלי למות ולהחזיר את נשמתו לעליונים. אלא שאפשרו לי לסגור על עצמי, ואמרתי לדיינים: בימים אלה אני שוקד על כתיבת פרוש לש"ס הירושלמי. וכידוע לכבוד מעלתכם, לש"ס הירושלמי אין הרבה פרושים. וזו תרומה חשובה מאין כמותה לעולם התורה...".

מיד הסו(=השתיקו) אותו הדיינים ואמרו לו: "נו, נו, יש מספיק תלמידי חכמים שיוכלו לסיים את מלאכתך על הירושלמי, עם כל נחיצותה. לא זו סיבה מספיק טובה להאריך את חייך...!". "ואז נסיתי" – מספר הרידב"ז – "סגוריה מכיוון אחר. אני מוסר נפשי לעזור לאלמנות וליתומים. והחסד מעלתו עצומה...".

והדיינים בשמי מרומים גלו קצר-רוח. "גם זו לא סיבה מספקת לתת לך אריכות ימים, תמיד נוכל למצוא גבאי צדקה מסורים ויקרים לפחות כמוך, שיעשו גדולות ונצורות למען יתומים ואלמנות. גבאים טובים לא חסרים...". הרידב"ז חש באותן שניות, שנדמו לנצח, חוסר אונים. הוא רצה לחיות, הוא ידע שיש לו עוד מה לתרום בעולם העשייה, אך לא מצא לעצמו כף זכות שתטה את המאזניים.

לפתע הוא נזכר... "רבותי הדיינים, לפני חיתום גזר דיני למיתה, אני רוצה לספר לכם, שרעייתי ואנכי מקבלים את פני שבת המלכה כבר בליל ששי(=מיום חמישי בערב). אצלנו הבית מבריק ומצוחצח בליל ששי, המפה פרושה על השלחן, הפמוטים מוכספים נצבים להם על גבי מגש הכסף, מלאים בשמן זית זך, התבשילים עשויים היטב, ניחוח השבת מתנוסס באויר הבית. בערב שבת, ביום ששי, אני נושא ונותן בדעתי, מה אוכל להוסיף עוד לכבודה של שבת... ודומני, שאין בעולם עוד יהודי שמרחיב את תוספת השבת כמוני...". הדיינים נאלמו דום. זו היתה טענה ניצחת, וסגוריה חותכת דין. בית הדין שבעליונים פסק לרידב"ז עוד 20 שנות חיים, במהלכן הוא הספיק לסיים את פרושו על הירושלמי, לעלות לארץ ישראל, להתגורר בצפת, ולהקים ישיבה מפוארת ובה 150 תלמידים.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתתי לירושלם ברחמים, (ו) ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טו)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:21**

ערש"ק כט' סיון תשע"ד (27.6.14) **יציאת השבת: 20:36** ר"ת 21:21

הפטרה: "השמים כסאי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... (יט ב')

הגאון הקדוש החיד"א זצ"ל, בספרו "נחל קדומים", אומר, כי בפסוק זה – "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... – יש רמז למא המאמר חז"ל (תגיגה ט): "...אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו(=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד פעמים". שכן, אומר החיד"א הקדוש, "צוה" הוא בגימטריה 101, וכונת התורה היא לרמוז לנו ש"חקת התורה" היא: "אשר צוה ה' לאמר" – כלומר, ללמוד/לאמר את התורה הקדושה בפה 101 פעמים, כמנין "צוה".

ב"חמרא טבא" להרה"ק רבי אברהם שמוחה מבארניב זיע"א, הוא מוסיף על-כך רמז נאה: "זאת חקת התורה – "זאת" נוטריקון זכור אל תשכח, פדי לזכור ולבטל שכחת התורה – העצה היא "אשר צוה ה' לאמר" – לשנות/לאמר פרקו 101 פעמים, כמספר "צוה" (=101).

והנה, ידוע שבגלל חטא העגל שבר משה רבנו את הלווחות, כפי שכתוב (שמות לב, יט): "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת, ויחר אף משה וישלך מידו את הלווחות וישבר אתם תחת ההר". ועל זה אמרו חז"ל, על-ידי שבירת הלווחות, ירדה שכחת התורה לעולם, כמו ששינינו (על-פי עירובין נד): אלמלא לא נשתברו הלווחות הראשונים, לא הייתה משתכחת תורה מישראל.

נמצא, אפוא, שעל-ידי חטא העגל, גרמו ישראל לשכחת התורה. אם כן, צריכים ישראל לעשות פעולה כדי שלא תשתכח התורה מהם, ועל-כן אומרת התורה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... – כלומר, כדי לתקן ענין זה, שהתורה לא תשתכח מהם, הם צריכים ללמוד אותה מאה ואחד פעמים, כמנין צוה (=101). ומוסיף על-כך האר"י הקדוש, ואומר, כי מאה הוא בגימטריה ס"מ – שמו של הוצר הרע, שר השכחה. אבל מאה ואחד הוא בגימטריה "מיכאל", שמכניע את ה-ס"מ, ומבטל את שכחת התורה.

ענה מבואר היטב, מדוע דוקא כן, במצות פרה אדומה, הוזהר הקב"ה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... – שכפי שאמרנו: "צוה" הוא בגימטריה מאה ואחד – שצריך ללמוד ולחזור על תלמוד התורה מאה ואחד פעמים, כיון שכאמור מצות פרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, ובגלל חטא העגל שבר משה את הלווחות, וירדה שכחת התורה לעולם. אם כן, כמו שישראל צריכים כפרה על מעשה העגל, כך הם גם צריכים לעשות סגולה, וללמוד מאה ואחד פעמים את תלמודם, כדי לבטל את שכחת התורה, שירדה לעולם בגלל חטאם.

ונראה לבאר ענין זה ביתר שאת, על-פי מה שמובא בספר "הפרייתות", לאחד מבדלי התוספות רבי שמשון מקינון (ימות עולם, דורות התנאים שער א, אות יא), שעד ימי שמאי והלל היו שש מאות סדרי משנה, ולא ששה סדרי משנה כמו שיש לפנינו היום. אלא שעל-ידי הגלות נתמעטה התורה, ולא תקנו לנו, כי אם ששה סדרים. וכפי דבריו הקדושים: "ואתחיל לפרש זמן עמידת התנאים מהלל ומשמאי, שהם המקבילים (את התורה), והמקבילים מהם, עיקר אנשי המשנה. כי עד ימיהם היו שש מאות סדרי משנה, ומימיהם נתמעטה התורה מפני הגלות, ולא תקנו (לנו) כי אם ששה סדרים מהם". (ראוי לדעת, שהמקור לכך הוא בגמרא (תגיגה יד): "ופליגי (=ונחלקו) בה רב פפא ורבנן. חד (=אחד) אמר: שש מאות סדרי משנה (היו). וחד (=ואחד) אמר: שבע מאות סדרי משנה". ופרש רש"י: "שש מאות סדרי משנה היו בימיהן").

ועתה, בא וראה מה שמצינו חידוש גדול ב"יבין שמועה" להגה"ק רבי שלמה אלגזי, בפירושו על "הליכות עולם" (שער א, אות ב), שפל הבריות שחבר רבי תיא הם מתוך ת"ר (=600) סדרי המשנה. ובלשון קודשו: "...הבריתא ברוב הפעמים, מלבד (מה) שמבאר (את) טעם המשנה, (הוא) גם כן שונה (=מבאר) מה שהשמיט מאותם ה-ת"ר (=600) סדרים. ולפיכך אמר בבריתא 'תנו רבנן' – לרמוז שפבר שנו (=למדו) אותו רבנן

קדמאי (=קודם)!"

וכן כתב עוד (שם): "הבריתא, אף על גב דהרבה פעמים בא לפרש המשנה, (בכל אופן) אינו מדעת מחבר הבריתא (=רבי חיא). אלא, מה שקצר רבי במשנה מאותם ת"ר (=600) סדרים שהיו קודם לו... ולפיכך הבריתא נקרא בלשון 'תנו רבנן', כלומר שאינו מסברתו (=מדעתו), אלא מה ששנו אותם רבנן קדמאי (=קודם). (שכ"ן), דקודם רבי (=רבי יהודה הנשיא) היו ת"ר (=600) סדרים."

ויש לומר, שלכן פתח רבי חיא (מחבר הבריתות) את הבריתות בלשון "תנו רבנן", שהוא ראשי תיבות ת"ר – ללמדנו, שהבריתות שהוא מביא הן מתוך ת"ר (=600) סדרי המשנה, שהשמיטם רבנו הקדוש בששה סדרי משנה, כאשר ערך וסדר את המשנה.

והנה, עוד הוכחה מספר גלגולי נשמות למקובל האלקי הרמ"ע מפאנו (מערכת מ', אות ט'): "מתושלח הוא (גלגול) רבנו הקדוש, כי זה היה שונה ת"ר (=600) סדרי משנה, ורבי (=רבנו הקדוש) כתב ששה סדרי משנה, וכל סדר כלול מאה".

הרי לנו דברים ברורים, שרבנו הקדוש (רבי יהודה הנשיא), בגודל חוכמתו, גנו וכלל בתוך ששת סדרי המשנה שכתב, את כל ת"ר (=600) סדרי המשנה שקדמו לו, ומכאן שכל סדר שיש לפנינו כלול ממאה סדרים. על-פי האמור יאיר לנו להבין מעט מזעיר מה שבחר הקב"ה לקרוא לחוכמתו שמסר לישראל במעמד הר סיני בתואר "תורה". שהנה, מבואר בזהר הקדוש (ויקרא ד') על הכתוב (שיר השירים ב', יב'): "וקול התור נשמע בארצנו. 'קול התור', דא (=זה) תורה שבעל-פה. (שכ"ן) דתורה שבכתב אקרי (=נקראת) תורה סתם. (אבל), תורה שבעל-פה אקרי (=נקראת) 'תור'".

ויש לומר, ש"תור" הם אותיות תר ו. דהינו, מה שהיו תחילה ת"ר (=600) סדרי משנה, הצטמצם לבסוף לתוך ו' סדרי משנה. על-כן קרא הקב"ה לחוכמתו "תורה": "תור" הוא על התורה שבעל-פה, שהצטמצמה מת"ר ל-ו', והאות ה' של ה"תורה" רומזת על התורה שבכתב, הכלולה מ-ה (=חמשה) חומשי תורה.

מכל זה נמצנו למדים, שהקב"ה קרא לחוכמתו בשם "תורה". לרמוז לנו שיבוא זמן שיצטרכו לצמצם ת"ר סדרי משנה של התורה שבעל פה בתוך ו' סדרים.

מעתה יאיר לנו להבין ביאור חדש, לגבי מה שרמזו חז"ל: "אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו (=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד פעמים". שכ"ן, לפי האמור נמצא, שצריך איש ישראל להתיגע בתורה שבעל-פה (הכלולה כאמור מששה סדרי משנה) מאה פעמים. שהרי, מוטלת עליו החובה לגלות את כל ת"ר (=600) סדרי המשנה, הכלולים בתוך ו' סדרי המשנה. על-כן צריך הוא לשנות (=ללמוד) את "פרקו מאה ואחד פעמים" – מאה פעמים לימוד של ו' (=6) סדרים, הם ת"ר (=600 x 6 = 100), וצריך הוא לצרף ללימודו את ה"אחד", הוא הקב"ה יחידו של עולם, כדי שתהיה לו סיעתא דשמיא לגלות מתוך לימוד את ת"ר הסדרים שנשתכחו.

וזהו מה שכתוב "זאת חקת התורה, אשר צוה ה'". "צוה" גמטריה 101, שצריך לעסוק בתורה מאה ואחד פעמים: מאה פעמים כדי להשיג את החלקים החסרים מתוך ת"ר (=600) סדרי המשנה בתורה שבעל-פה, אולם כדי להצליח בכך צריך לצרף את ה"אחד" הוא הקב"ה, לעסוק בתורה לשמה בלתי לה' אחד יחיד ומיוחד. "ויגרם משה את ידו, ויך את הסלע במטהו פעמים" (כי יא')

הצדיק רבי ישראל מרוז'ין, נכח פעם בשעה שאחד מבניו גלה פעסו כלפי חסיד מובהק של בית רוז'ין. וכשראה הבן, שאביו הצדיק מחריש על מעשהו, חזר והביע רוגזו בשנית כלפי אותו חסיד, אך הפעם עשה זאת ביתר שאת ובקול ענות גבורה.

התערב ר' ישראל, ואמר לבנו: מצינו אצל משה רבנו, עליו השלום, שהכה את הסלע פעמים, בפתוב: "ויך את הסלע במטהו פעמים" – ודבר זה נחשב לו לחטא גדול, ונגזר עליו שלא להיכנס עם בני עמו לארץ היעודה. מכאן נמצאנו למדים, שפעם אחת אפשר לו, לאדם, לצאת מגדרו ולהתרגז על הזולת. אבל אם הוא מביע את רוגזו פעמים רצופות, סימן שהוא פעסו, והפעס היא מידה מגונה מאד.

ועוד אמר ר' ישראל באותו מעמד: חז"ל אמרו במסכת ברכות (ו', ע"א): הקדוש ברוך הוא כועס בכל יום. וכמה זעמו? – רגע, שנקמר (תהילים ל', ו'): "כי רגע באפו". מאמר זה מלמדנו, שאין אדם רשאי לכעוס על הזולת יותר מרגע אחד, כמשך פעסו של הקדוש ברוך הוא...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!